

Конспект уроку для 10-11 класу

Тема: Кібергігієна, саморегуляція та виклики штучного інтелекту в сучасній кіберкультурі.

(Кібергігієна та правила безпеки; кібертворчість і саморегуляція; роль ШІ та кіберзагрози, пов'язані з ШІ.)

Мета:

1. **Формування знань** про основи кібергігієни, включно зі створенням надійних паролів, важливістю оновлень та захистом приватності.
2. **Розвиток умінь** застосовувати медіа-арт та мемотворчість для емоційної і ціннісно-смислової саморегуляції, особливо в умовах стресу.
3. **Осмислення ролі** штучного інтелекту (ШІ) у створенні контенту та **аналіз кіберзагроз**, спричинених його використанням (наприклад, deepfake, посилення фішингу).

Тип уроку: Комбінований (лекція, дискусія, практична робота з елементами арттерапії).

Обладнання: Комп'ютери/смартфони з доступом до мережі, проєктор, дошка, інструменти для створення цифрового контенту (онлайн-генератори мемів, чат-боти ШІ, матеріали для обговорення).

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів (10-11 клас): Учні мають уміти оцінювати ризики медіаспоживання, приймати адекватні рішення, розпізнавати маніпуляції та протистояти деструктивним впливам. Важливо формувати культуру безпечного спілкування в мережі.

Хід уроку

I. Організаційний момент (5 хв)

- Вітання, перевірка готовності.
- **Актуалізація:** Обговорення актуальності інформаційної безпеки, особливо в умовах війни, коли інтернет стає «мінним полем». Навички інформаційної гігієни та медіаграмотності визнані ключовими у 21 столітті.

II. Вивчення нового матеріалу та практичні вправи (30 хв)

1. Кібергігієна та правила безпеки (паролі, оновлення, приватність) (10 хв)

Кібергігієна — це комплекс звичок, практик і правил, спрямованих на захист особистих даних, цифрової репутації та пристроїв від загроз. Це критично важлива компетенція виживання у цифровому просторі.

1. Надійні паролі та автентифікація:

- ✓ **Паролі** мають бути унікальними та надійними.
- ✓ **Не використовуйте** особисті дані (ПІБ, дату народження, адресу) у паролях чи логінах, оскільки це полегшує зловмисникам шахрайство та витік даних.

- ✓ **Завжди використовуйте** двофакторну автентифікацію (MFA/2FA), якщо вона доступна, щоб підтвердити, що ви це дійсно ви (наприклад, через SMS або дзвінок).
- ✓ Рекомендується використовувати **менеджери паролів** для безпечного зберігання багатьох складних паролів.

2. Оновлення програмного забезпечення:

- ✓ Своєчасне встановлення оновлень операційних систем та програм є критично важливим, оскільки більшість оновлень містять важливі патчі безпеки.
- ✓ Відкладання оновлень (типова помилка) дозволяє кіберзлочинцям експлуатувати відомі вразливості.

3. Приватність та персональні дані:

- ✓ Приватність — це цінність, що включає право контролювати інформацію про себе, таємницю зв'язку і захист персональних даних.
- ✓ Персональні дані — це інформація, за якою можна ідентифікувати особу (ПІБ, адреса, банківські дані, фото).
- ✓ Правило самозахисту: Регулярно переглядайте налаштування приватності в акаунтах, роблячи їх закритими для незнайомих, щоб уникнути кібербулінгу та небажаних контактів.
- ✓ У воєнний час **заборонено** передавати персональні дані (номери телефонів, місце роботи батьків) та **публікувати інформацію** про пересування військової техніки, місця вибухів або дислокацію військових об'єктів.

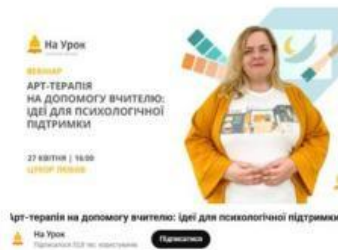
2. Кібертворчість і саморегуляція: використання медіа-арту та мемотворчості для гармонізації емоційного стану (10 хв)

1. Кібертворчість як ресурс:

- ✓ Медіаторчість є засобом здорового самовираження особистості та реалізації її життєвих завдань.
- ✓ Кібертворчість сприяє антистресовій смисловій саморегуляції та активізації внутрішніх ресурсів. Це третя складова медіакомпетентності, що описує використання медіавпливів для саморегуляції внутрішнього світу.

2. Медіа-арт-терапія:

- ✓ Це новітній різновид арт-терапії, що використовує сучасні системи комунікації та кіберпростір як засоби зцілення особистості.
- ✓ Медіа-арт-терапія допомагає подолати негативні стани, викликані медіаповідомленнями.
- ✓ Творчий процес у медіа-арті (наприклад, створення фото/відео/колажів за допомогою смартфона) знижує страхи перед творчістю та дозволяє отримати емоційну підтримку через поширення контенту (лайки).
- ✓ Приклади: створення пластилінової анімації як форми медіа-арттерапії.

3. Мемотворчість:

- ✓ Мемотворчість визначена як різновид кібертворчості, який може бути використаний для гармонізації емоційного стану, особливо в умовах війни.
- ✓ Створення мемів є результатом спільної творчості і може бути засобом для подолання колективної травми.

3. Роль штучного інтелекту (ШІ) у створенні контенту та кіберзагрози, пов'язані з ШІ (10 хв)

1. Роль ШІ у створенні контенту:

- ✓ Штучний інтелект (ШІ) дедалі більше впливає на інформаційне середовище, від автоматизованого створення новин до персоналізованого контенту.
- ✓ ШІ використовується для генерації контенту (текстів, малюнків, анімації, музичних фрагментів). Це часто розглядається як співтворчість між людиною (замовником) і ШІ (компілятором).
- ✓ ШІ-інструменти, такі як ChatGPT та інші генеративні мовні моделі, можуть заповнювати освітні ресурси та виступати у вигляді індивідуального асистента/тьютора.

2. Кіберзагрози, пов'язані з ШІ:

- ✓ ШІ використовується кіберзлочинцями для значного підвищення досконалості фішингу, соціальної інженерії та атак шкідливого ПЗ.
- ✓ Deepfake-технології та бот-мережі широко поширені для маніпуляцій масовою свідомістю та дезінформації.
- ✓ ШІ як комп'ютерна програма не може нести повну відповідальність за свої відповіді, оскільки вони базуються на алгоритмах, а не на свідомості чи самостійності. Користувачі повинні самостійно перевіряти інформацію.
- ✓ Виникають загрози щодо безпеки особистих даних, компромісу між конфіденційністю та персоналізованими даними, особливо при використанні рекомендаційних систем на базі ШІ.

III. Практикум: Кібертворчість на захисті гігієни (15 хв) Завдання:

Створення мему або простого візуального/текстового продукту (з можливим використанням ШІ-інструментів, якщо це дозволяє обладнання), що ілюструє одне з правил кібергігієни або саморегуляції.

- ✓ Учні обирають тему (наприклад, "Надійний пароль", "Не ділитися геолокацією", "Інформаційний детокс" або "Протидія фейкам").
- ✓ Використовують мемотворчість як засіб творчого самовираження та гармонізації.
- ✓ При використанні ШІ-інструментів (наприклад, для генерації картинок): обговорити, як саме ШІ допоміг створити контент (як "компіляцію" ідей) і які етичні питання виникають при використанні згенерованого контенту.

IV. Рефлексія та підсумок уроку (5 хв)

- ✓ **Дискусія:** Обговорення створених робіт. Як творчість може допомогти у *саморегуляції* та *інформаційній стійкості* (морально-ціннісна визначеність є основою інформаційної стійкості).
- ✓ **Узагальнення ключових знань:** Необхідність критичного мислення, інформаційна гігієна та етичне використання цифрових технологій є необхідними для гармонійного розвитку особистості.

V. Домашнє завдання (5 хв)

- ✓ **Скласти оновлені правила медіаспоживання** з урахуванням нових технологій (ШІ) та суспільно-політичної ситуації, використовуючи знання про кібергігієну (наприклад, "правило інформаційного самозахисту").
- ✓ **Провести "цифровий аудит"** своїх публічних профілів у соціальних мережах, щоб обмежити доступ до надмірно особистої інформації.